

มก. ชูงานวิจัยเพื่อสังคม "สื่อสะพานรุ้ง" สื่อหลากหลายสำหรับผู้ป่วยมะเร็งขั้นสุดท้ายวัยเด็ก

นิติตปริญญาเอก ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ คิดค้นงานวิจัยเพื่อผู้ป่วยเด็กที่เป็นมะเร็งขั้นสุดท้าย สร้าง "สื่อสะพานรุ้ง" ให้ผู้ป่วยได้เรียนรู้และมีกำลังใจที่ดีด้วยสื่อผสมผสาน

นางทิพภากร รังคสิริ นิติตปริญญาเอก ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้คิดค้นสื่อเพื่อการเรียนรู้สุดท้ายของชีวิตแก่เด็กผู้ป่วยมะเร็ง "โครงการสะพานรุ้ง" ร่วมกับ มูลนิธิสายธารแห่งความหวัง (Wishing Well Foundation) ซึ่งเป็นสื่อภายใต้โครงการวิจัยเรื่อง รูปแบบการเรียนรู้สุดท้ายของชีวิต ด้วยสื่อสหนาการหลากหลายสำหรับผู้ป่วยมะเร็งขั้นสุดท้ายวัยเด็ก (End-of-Life Learning Model Using Multi-sensory Edutainment Approach for Life-limited Children with Cancer) ซึ่งปัจจุบันมีผู้ป่วยเด็กที่ป่วยเป็นโรคมะเร็งสามารถพบได้ตั้งแต่เด็กแรกเกิดจนถึงอายุ 14 ปี และพบว่าในเด็กไทยหนึ่งล้านคนจะปรากฏโรคมะเร็งชนิดใดชนิดหนึ่งราว 40 คนต่อปี รวมแล้วในจำนวนเด็กไทย 15 ล้านคนจะมีเด็กเป็นมะเร็งรายใหม่ประมาณ 1,000 คนต่อปี ซึ่งโดยทั่วไปจะพบมะเร็งในเด็กเล็กมากกว่าเด็กโต โดยส่วนใหญ่เด็กจะป่วยเป็นมะเร็งในเม็ดเลือด รองลงมาคือมะเร็งสมอง ลักษณะอาการหรือธรรมชาติของโรคมะเร็งนั้น หากผู้ป่วยมาพบแพทย์ในระยะที่โรคลุกลามไปแล้วแพทย์จะทำการวินิจฉัยได้แน่ชัดถึงความแน่นอนของการเสียชีวิตในเวลาอันใกล้ ผู้ป่วยจึงต้องการการดูแลรักษาเพียงประคับประคองให้ดีที่สุด ทั้งทางร่างกาย

จิตใจ จากครอบครัว สังคม ดังนั้นการเรียนรู้สุดท้ายของชีวิตควรเป็นการเรียนรู้ที่นุ่มนวลนำสู่หลักธรรมะ ซึ่งนำการสร้างบุญ โดยไม่ต้องคำนึงถึงว่าเด็กจะสามารถจดจำหรือเกิดความเข้าใจ แต่สิ่งสำคัญอยู่ที่การได้สัมผัสหลักธรรมในช่วงสุดท้ายของชีวิต ซึ่งตามหลักพุทธศาสนาเชื่อว่าจะเป็นการเรียนรู้ที่ส่งผลข้ามภพชาติได้ และจะเกิดประโยชน์ในการบรรเทาทุกข์ ลดความห่วงกังวลแก่ครอบครัวของผู้ป่วยโดยเฉพาะพ่อและแม่ได้ด้วย

"สะพานรุ้ง" เป็นสุดยอดนวัตกรรมสื่อเพื่อการเรียนรู้สุดท้ายของชีวิตแก่เด็กผู้ป่วยโรคมะเร็ง เป็นสื่อการเรียนรู้ที่มุ่งบริหารและให้คุณภาพชีวิตแก่เด็กผู้ป่วยระยะสุดท้ายแบบองค์รวม คือทั้งร่างกาย อารมณ์ จิตวิญญาณของผู้ป่วย ตลอดจนครอบครัว โดยนำหลักพระพุทธศาสนา วัฒนธรรมไทย มาผสานกับหลักทางการแพทย์ และเทคโนโลยีการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดคุณค่าสูงสุดและการบริหารนี้สามารถขยายผลสู่เด็กผู้ป่วยและ

ครอบครัวได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยสื่อชิ้นแรกที่กำลังทำอยู่ คือ สื่อ offline "Toolkit" หรือกระเป๋าบรรจุคู่มือพ่อแม่ คู่มือบริบาล ซีดี เทปธรรมะ ภาพยนตร์ที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับหลักสูตร นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมการสร้างบุญต่าง ๆ เช่น การปล่อยนก ปล่อยปลา ทำบุญตักบาตร ซึ่งคาดว่าจะเดือนพฤษภาคมนี้จะสามารถจ่ายแจกไปยังโรงพยาบาลหรือศูนย์การแพทย์ที่เปิดรักษาโรคมะเร็งในเด็ก จำนวน 100 ชุด และยังมีโครงการที่จะเปิดเว็บไซต์ให้กลุ่มพ่อแม่ได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน และจัดทำบทเพลงสุดท้ายให้กับผู้ป่วยเด็กด้วยเพราะช่วงชีวิตสุดท้ายจะมีเพียงไม่กี่นาทีที่ได้ยินเท่านั้น

รศ.นพ.ดร.อิศรางค์ นุชประยูร หน่วยโลหิตวิทยา ภาควิชากุมารเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในฐานะเลขาธิการมูลนิธิสายธารแห่งความหวัง และที่ปรึกษางานวิจัยนี้ กล่าวว่า พ่อแม่ต่างมีภาวะบีบคั้นและมีปัญหาครอบครัวเมื่อพบว่าลูกป่วยเป็นมะเร็งจนทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา เช่น พ่อทนอยู่กับสภาพแวดล้อมหุดหู่ไม่ได้ จนต้องทิ้งแม่ให้เผชิญชะตากรรมกับลูกน้อยเพียงลำพัง หรือภาวะทางการเงิน สภาพแวดล้อม ทุกอย่างรอบ ๆ ตัวเด็ก ล้วนกระตุ้นให้พวกเขาจากไปเร็วขึ้น ซึ่งในแต่ละปีมีเด็กผู้ป่วยโรคมะเร็งรายใหม่ปีละ 1,000 คน มีเพียง 50% เท่านั้นที่หายขาด ส่วนอีก 50% จบชีวิตลง และช่วงระยะเวลาสุดท้ายของชีวิตเด็กเหล่านี้มักต้องการอยู่บ้าน ทำในสิ่งที่พวกเขาอยากจะทำ แต่ก็มีบางคนที่หุดหู่ ไม่สามารถต่อสู้กับโรคร้ายได้ "สื่อสะพานรุ้ง" จึงเป็นเสมือนสื่อกระตุ้นให้พวกเขาลุกขึ้นสู้และทำทุกช่วงวินาทีชีวิตให้มีความสุขที่สุด

รศ.สุรัชย์ ประเสริฐสรวย อาจารย์ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ประธานที่ปรึกษางานวิจัยนี้ กล่าวว่า จุดประสงค์ของโครงการต้องการสร้างฝัน และ

ช่วยเหลือเด็กผู้ป่วยโรคมะเร็งขั้นสุดท้ายให้มีความสุขในช่วงชีวิตเวลาสั้น ๆ ซึ่งสื่อที่ผลิตขึ้นได้รวบรวมศาสตร์หลายแขนงที่เป็นประโยชน์ในการสร้างความคิดที่ดี สร้างกำลังใจ และสร้างความสงบใจ โดยยึดหลักสูตรเป็นหัวใจของการผลิตสื่อ ประกอบกับองค์ความรู้เกี่ยวกับคุณภาพชีวิต ความต้องการทั้งร่างกายและพฤติกรรม อากาศของผู้ป่วยโรคมะเร็งระยะสุดท้าย ตลอดจนปัจจัยแวดล้อมอื่น ๆ ที่มีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิต โดยงานวิจัยนี้มุ่งศึกษา

เฉพาะผู้ป่วยมะเร็งระยะสุดท้าย อายุ 3 - 8 ปี ทั้งเพศหญิงและเพศชาย เป็นผู้ป่วยที่อยู่ในสถานะที่ยังมีความรู้สึกตัว อวัยวะรับสัมผัสต่าง ๆ ได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น การรับรู้กายสัมผัส ยังอยู่ในสถานะปกติ มีเนื้อหาและกระบวนการเรียนรู้ยึดตามหลักพระพุทธศาสนา ซึ่งเชื่อว่า "สิ่งทั้งปวงเกิดแต่เหตุ เมื่อเหตุดับ สิ่งนั้นก็ดับด้วย" โดยถือเป็นสัจธรรมอันเป็นที่ยอมรับแล้วว่าเป็นเช่นนั้นจริง จึงไม่ต้องการพิสูจน์ผลในงานวิจัยนี้

โครงการสื่อสะพานรุ้งได้รับการสนับสนุนจากหลายองค์กรเพื่อให้พัฒนาสื่อนี้สำหรับการนำไปใช้ได้จริง และแจกจ่ายไปยังโรงพยาบาลที่รักษามะเร็งในเด็กทั่วประเทศผ่านมูลนิธิสายธารแห่งความหวัง โดยมีผู้สนับสนุน ประกอบด้วย โครงการทำดีทุกวัน จาก DTAC สนับสนุนเงินทุน, Soft Square Group สนับสนุนทรัพยากร บุคลากร และเทคโนโลยี, ATAPY สนับสนุนด้านเกมส์ การ์ตูน แอนิเมชั่น, Media Standard สนับสนุนด้านสื่อ พุทธประวัติ, คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สนับสนุนกิจกรรมค่าธรรมเนียม ศิลปะ บำบัด และการบันทึกเทปธรรมะโดยพระมหาสมปอง ตาลปุตโต, กลุ่มสหมงคลฟิล์ม มอบ DVD ภาพยนตร์ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาจิตใจ และสำหรับโครงการต่อยอดใน Phase 2 ของสื่อสะพานรุ้ง จะสร้างสื่อ Online ทั้ง E-Learning และ M-Learning ในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งเกมส์, ภาพยนตร์, เพลง, E-book, Virtual World ฯลฯ และนำแนวคิด Web 2.0 มาสร้างชุมชนสำหรับเด็กผู้ป่วยมะเร็ง เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบเต็มรูปแบบเป็นครั้งแรกของสังคมไทย และยังมีแผนที่จะพัฒนาสื่อสะพานรุ้งเป็นสื่อ 2 ภาษา (ภาษาอังกฤษ) เพื่อขยายผลนวัตกรรม ไปสู่ชาวพุทธในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ให้สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ร่วมกันได้ สำหรับผู้ที่ต้องการช่วยเหลือ ผู้ป่วยเด็กเหล่านี้ สามารถติดต่อได้ที่ มูลนิธิสายธารแห่งความหวัง โทร.0-2677-4117 หรือ <http://www.wishingwellthai.org/>

